

STUDII CRITICE

ASUPRA

ACTUALEI ORGANIZAȚIUNI SANITARE

II.

DISPOZIȚIUNILE LEGALE ÎN VEDEREA COMBATERII

BOALELOR INFECȚIOASE

DE

Dr. Prof. V. BABEȘ

Membru al Academiei Române.

Ședința dela 20 Maiu 1911.

Continuând studiile mele critice asupra organizațiunii sanitare, îmi voiu permite a vorbi astăzi despre dispozițiunile legale în vederea combaterii boalelor infecțioase.

Poliția sau politica sanitară țintește către un singur scop, către sănătatea cetățenilor. Toate măsurile sanitare au deci aceeaș menire, fiecare din ele e condiționată de toate, și toate se îndreaptă către o singură țintă.

Pornind dela starea de sănătate, amenințările ei și boalele devin nenumărate și variate, astfel că și măsurile sanitare trebuiesc neapărat să fie numeroase și variate. Există însă o legătură între cele mai multe amenințări ale sănătății și deci și între măsurile sanitare, adică elementul infecțios.

Dacă în trecut cei mai însemnați oameni de stat au negat dreptul Statului de a pătrunde în viața de familie, ei au întemeiat aceasta prin afirmarea că Statul nu are dreptul de a interveni, decât atunci când cetățenii se periclitizează nu numai pe ei înșiși, ci și pe concețâtenii lor. (Mohl). Față cu această concepțiune, încă Stein constată,

că sănătatea neapărat este o proprietate personală, dar ea depinde în jumătatea cazurilor de condițiuni cari rezultă din multiplele raporturi ale oamenilor între ei.

Dar astăzi, grație descoperirilor bacteriologiei, se poate zice că chiar cea mai mare parte a boalelor, ori au o origine infecțioasă, ori se complică cu o infecțiune secundară, ori ele sunt grefate pe un organism pregătit prin resturile unor infecțiuni.

Pe când deci Statul intervine astăzi numai pentru accidente, crime, vătămări profesionale și industriale ale sănătății, adică pentru o minimă parte a vătămării sănătății, după chiar mărturisirea științelor de stat, acesta ar trebui să intervină într'o măsură foarte largă în viața publică și privată, pentru a-și ajunge scopul care este asigurarea fericirii cetățenilor, a cărei temelie este sănătatea. Aceasta este astăzi convingerea și profesiunea de credință politică a celor mai distinși oameni de stat.

Astăzi nu mai este îndoios, că omul nu are dreptul de a se îmbolnăvi, atunci când îmbolnăvirea sa poate nu numai să nenorocească familia sa, ci să răspândească boli molipsitoare, producând mari inconveniente sanitare și economice concetățenilor unei regiuni sau unei țeri întregi.

Astfel Statul trebuie să aibă dreptul de a pătrunde în familie pentru a salvă membrii familiei de tuberculoză, de holeră sau ciumă și ar trebui să se acorde acelaș drept pentru a stărpî flagelele populațiunii noastre: pelagra, sifilisul, malaria, difteria, scarlatina, turbarea, etc.

Neapărat însă numai atunci se poate admite o atare știrbire a libertății individuale, dacă măsurile de luat sunt dictate de știință, dacă științele sanitare au ajuns acolo, ca să poată învinge boala prin aceste măsuri.

Încă în anul 1894, în conferința mea dela Roma, am arătat că astăzi afirmațiunile sociologilor, cari susțin că starea actuală a științei nu posedă o bază sigură pentru o intervențiune administrativă energică,—căci măsurile preconizate de știință pentru prevenirea și tratamentul boalelor nu ar fi realizabile, sau cu mari greutate—nu mai poate fi susținută, ci că din contra, știința astăzi nu numai în laborator, dar și în practică, poate să combată cu succes cele mai multe boale infecțioase, și deci, dacă astăzi mai există multe boale infecțioase, pentru aceasta în mare parte nu este responsabilă insuficiența științei, ci sunt responsabile acele guverne sau administrațiuni sanitare cari nu știu să se conforme cerințelor științei.

Se naște deci întrebarea: în ce mod ar trebui să procedă guvernele pentru a asigura sănătatea publică pe baza descoperirilor și cerințelor științelor sanitare moderne.

Înainte de toate, *măsurile de luat trebuie să fie prevăzute prin măsuri legale, bazate pe rezultatele științei și legea trebuie să poarte în sine garanția că va fi executată*, căci de obicei, printre toate măsurile legale, cele ce privesc sănătatea publică sunt cele mai rău executate.

Putem afirma că astăzi o lege sanitară trebuie să aibă ca scop principal prevenirea și combaterea boalelor infecțioase.

Dacă primele legi sanitare au avut înainte de toate scopul de a procura o apă bună de băut și depărtarea substanțelor uzate, în mod inconștient aceste legi au prevenit și au combătut infecțiunile cari provin din apă și din materiile uzate. Astăzi acest scop se urmărește mai mult în mod conștient, astfel încât astăzi legile sanitare sunt în cea mai mare parte legi pentru combaterea boalelor infecțioase.

Din acest punct de vedere, toată organizarea legii trebuie să aibă înaintea ochilor lupta în contra unui dușman, care ne amenință din toate părțile, în orice moment, în toate manifestațiunile vieții.

E vorba deci de un războiu continuu în contra unui dușman perfid, care amenință omenirea cu degenerare și nimicire, în contra inamicului implacabil al fericirii și progresului omenirii.

Primul lucru pentru această luptă, precum pentru orice războiu, este cunoașterea inamicului. O serie de institute științifice, cari se înmulțesc în mod uimitor pe fiecare an, mai cu seamă prin donațiuni bogate, se ocupă cu mult succes cu această parte fundamentală a luptei.

Institutul nostru de bacteriologie eră unul din cele dintâi, în urma sa s'au organizat sute de alte institute cari, prin mijloacele lor bogate de cercetări, au întrecut cu mult institutul nostru, acela însă fiind creat la timpul oportun și înaintea celorlalte, a putut prin descoperirile sale să aducă foloase reale științelor sanitare și să serve de model mărețelor institute moderne.

Odată inamicul cunoscut și stabilindu-se și modul în care poate să fie combătut, a doua cerință este, ca războiul să fie condus de un conducător suprem posedând nu numai științele sanitare, astăzi științe foarte întinse și cari pot fi pătrunse numai prin o muncă științifică lungă și prielnică, ci și o practică îndelungată în aplicarea în practică a rezultatelor obținute de știință.

Ca și conducătorul suprem în timp de războiu, așa și conducătorul luptei sanitare trebuie să aibă înainte de toate mână liberă, trebuie să dispună de mijloacele necesare, și toată armata sanitară trebuie să fie pusă la dispozițiunea sa.

Precum conducătorul războiului nu va obține nici un succes dacă va fi nevoit să asculte de strategii dela masa verde, dela centru, sau dela alte autorități cari nu cunosc nici inimicul, nici terenul, nici armata, așa și conducătorul luptei sanitare nu poate fi supus unei alte autorități necompetente în științele sanitare și de multe ori chiar opusă scopului suprem al administrațiunii sanitare.

Am insistat, încă din anul 1890, asupra necesității ca lupta pentru sănătatea publică, mai cu seamă la noi, unde sănătatea țaranului și deci vitalitatea neamului român este compromisă, să fie condusă de o persoană care întrunește o cunoștință profundă a științelor sanitare cu o experiență lungă asupra stării sanitare a țerii, și asupra măsurilor cari la noi în țară pot fi executate cu folos.

În anul 1894, în ședința publică a Congresului internațional dela Roma, fiind însărcinat să expun într'o conferință publică chestiunea sanitară, am stabilit din nou necesitatea de a posedă, pentru a putea asană o țară în mod științific și rațional: 1) Institute științifice pentru a studia cauzele boalelor și modul cum trebuie aplicate cunoștințele noastre asupra boalelor în raport cu condițiunile speciale ale țerii. 2) De a posedă o organizațiune sanitară independentă, condusă de o persoană competentă în științele sanitare, investită cu aceeaș autoritate ca și ministrii, fără a fi supusă fluctuațiunilor politice și fără a fi forțată a sacrifica măsurile sanitare nici altor ramuri ale administrațiunii, nici intereselor partidelor politice.

Dacă în cele mai multe țeri nu s'au creat până astăzi atari ministere, cauza este că în mai multe țeri foarte înaintate, noțiunile de igienă au devenit generale, și că grație unei lupte de secol, populațiunea se găsește acolo în condițiuni bune de sănătate și de prosperitate. Însă tocmai în țeri mai mici și tinere, sănătatea publică este de multe ori neglijată, așa încât din această cauză populațiunea nu este prosperă și nu poate intra în concurență cu statele mari și înfloritoare, tocmai în aceste țeri trebuie să recurgem la mijloacele cele mai eficace, pentru a ridica cât de repede starea lor sanitară.

Nu se poate aștepta ca față cu concurența vitală violentă, din ce în ce mai pronunțată, aceste țeri să aibă timpul de a aștepta dezvoltarea lor sanitară dela evoluțiunea lentă naturală; rezultatul

nepăsării, sau al unei administrațiuni nepricepute, va fi degenerarea populațiunii și căderea ei sub influența puterilor mari, mai civilizate și mai prospere.

Pentru aceste țeri trebuie deci o organizare tare și un conducător stabil, energetic, bine orientat și independent, pentru a scăpa populațiunea cu forța și repede, din starea sa de mizerie, de ignoranță și de boală.

În anul 1899, am publicat din nou în *Hygien. Rundschau* cuvintele următoare, cari m'au condus spre a propune, cu ocaziunea modificării legii sanitare, un Minister al sănătății publice.

Considerând :

«1) Că în urma dezvoltării însemnate a științelor sanitare, îngrijirea continuă a sănătății publice devine scopul principal al Statului ;

«2) Că Statul pentru a mijloci binele public și mai cu seamă sănătatea publică, trebuie să intre în viața de familie și să limiteze libertatea individuală, ceea ce necesită o mare putere legală ;

«3) Față cu o atare putere, individul trebuie apărat în modul cel mai eficace în potriva abuzului intervențiunii Statului, ceea ce numai atunci se va putea face, dacă serviciul sanitar va fi scos din sfera intereselor și schimbărilor politice.

«4) Că ministerul cărui este subordonat serviciul sanitar, este tocmai Ministerul de Interne, adică Ministerul exquisit politic ;

«5) Că față cu întinderea mare ce trebuie dată serviciului sanitar, în raport cu progresele imense și zilnice ale științelor sanitare, acest serviciu trebuie condus de un om special, căci este imposibil ca o persoană profană, oricât de inteligentă ar fi, sau chiar un medic nespecializat în științele sanitare să domine câmpul imens al științelor sanitare, cari zilnic trebuie să-l călăuzească pentru a putea aplica ultimile rezultate ale acestor științe ;

«6) Considerând că pentru a ridica în mod radical sănătatea publică, tot mecanismul administrațiunii sanitare din toată țara trebuie condus și controlat asemenea de oameni speciali și că nu este permis ca măsurile necesare să fie schimbate tot mereu sau împiedicate din considerațiuni străine sănătății publice ;

«7) Că starea rea actuală a sănătății publice trebuie atribuită în mare parte lipsei unei organizațiuni independente, lipsei continuității luptei sanitare, lipsei de disciplină, influențării politice și lipsei unui buget independent și suficient.

«8) Că un profan nu poate să reprezente cu toată competența serviciul sanitar nici înaintea Consiliului de Miniștri, nici înaintea

Corpurilor legiuitoare, căci în chestiunile de știință, convingețiunea științifică este mai convingătoare decât calitățile de orator;

«9) În fine considerând că este imposibil a asigura conducătorului și funcționarilor serviciului sanitar, prin legea sanitară independentă, puterea și reprezentățiunea necesară, altfel decât *prin crearea unui Minister al sănătății publice*, propun să se creeze conducătorului administrațiunii sanitare o situațiune independentă și neexpusă schimbărilor politice, având o pozițiune egală cu cea a ministrilor. Un atare Ministru trebuie să fie asistat de un Consiliu sanitar competent și influent.»

De atunci încoace tot mereu s'a încercat modificarea legii sanitare, evitându-se însă acordarea acestei cerințe indispensabile. Incercările au rămas însă nesatisfăcătoare, tocmai din cauză că nu s'a găsit un alt mod pentru a asigura independența, organizațiunea forte și supremația științei în administrațiunea sanitară.

Față cu această necesitate vitală a națiunii, nu mă îndoesc un moment, că parlamentele vor găsi modul de a scoate serviciul sanitar din influențele politice, de a crea un minister nesupus influențelor politice, și de a găsi formula pentru a putea asigura sănătății publice o administrațiune independentă, dispunând de fondurile necesare, stabilindu-se bine și raportul care va trebui să existe între administrațiunea politică și cea sanitară.

Este încă o condițiune indispensabilă pentru ca administrațiunea sanitară să-și poată ajunge scopul, adică și aici, ca în toate manifestațiunile Statului, nu trebuie neglijat ca conducătorii serviciului să aibă o experiență lungă în aplicarea măsurilor și apoi trebuie garantate continuitatea și controlul în executarea măsurilor.

Acestor din urmă condițiuni trebuie să corespundă în administrațiunea sanitară, *Consiliul sanitar superior*. Consiliul trebuie compus din tot ce avem mai competent în științele sanitare, trebuie să reprezente deci, pe lângă știință și experiență, continuitatea și controlul în războiul sanitar.

Experiența anilor trecuți a arătat, unde ajungem dacă desprețuim aceste condițiuni indispensabile, și că nici știința, nici independența, nici fonduri bogate nu pot înlocui lipsa de experiență, de continuitate și de control.

Am arătat deci în nenumărate rânduri, ca acest consiliu până acum n'a putut da rezultate satisfăcătoare, din cauză că nu eră bine compus, că a fost în totdeauna anihilat din partea direcțiunii sanitare și anume din cauză că legea nu-i acordase dreptul de

inițiativă și de executivă. Astfel n'a fost pus în pozițiune să completeze în mod eficace conducerea serviciului sanitar.

Încă în anul 1892, apoi în conferința mea dela Roma, am arătat că primul pas pentru o administrațiune sanitară eficace este independența sa financiară, și am propus deci concentrarea fondurilor sanitare la centru. Această măsură, mai cu seamă grație actualului director sanitar, s'a și legiferat în timpul din urmă, însă sumele mari concentrate și mult augmentate încă prin bugete extraordinare, s'au cheltuit, consiliul sanitar care în timpul din urmă tot mereu cerea controlul amănunțit al bugetului sanitar n'a fost ascultat, și numai astăzi se vede în ce mod s'au administrat și s'au distribuit aceste sume atât de prețioase pentru asanarea țerii.

Reaua organizare a Consiliului sanitar din legea veche a trecut și în legea nouă, de o parte se declară că Consiliul este cea mai înaltă autoritate sanitară în Stat, și de altă parte nu i se dă nici un drept pentru a putea interveni în lupta sanitară, nici inițiativa, nici executiva, nici controlul.

Inconvenientul cel mai grav al legii eră confuziunea care s'a făcut între un *consiliu medical* și un *consiliu sanitar*. Un consiliu medical compus de medici practici, poate să se ocupe cu medicina practică, cu farmacopea, cu spitalele, cu medicina legală, însă nu cu științele sanitare.

Atari consilii au astăzi mai puțină importanță, căci Statul nu-și poate întinde îngrijirea asupra individului bolnav și nici spitalele de astăzi nu servă pentru asanarea țerii, nici chestiunile farmaceutice, veterinare sau de medicină legală în cea mai mare parte nu privesc sănătatea publică, intrând mai mult în cadrul instituțiilor economice, juridice, private sau de binefacere.

Aceea ce este astăzi de cea mai mare importanță, este însă un Consiliu sanitar, nu cu scopul de a vindecă boalele banale, adecă fără a avea trebuință de membri medici practici de toate specialitățile, nici de farmaciști, de veterinari, de medici legiști, ci numai de specialiști în științele sanitare. Numai un atare consiliu poate să se ocupe cu folos de prevenirea boalelor, de igiena, de stărpirea boalelor infecțioase, de asanarea țerii.

După legea veche însă, membrii trebuiau să reprezente toate specialitățile, adică nu erau medici sanitar, ci medici de alte specialități, cari nu aveau multă competență în chestiunile sanitare. Asemenea în toate chestiunile sanitare se amestecau, sau hotărau per-

soane necompetente, astfel încât de obicei opiniunea autorizată a membrului de specialitate sanitară nu putea să pătrună.

După legea actuală avem un consiliu mixt și care nu va putea lucra decât despărțindu-se chestiunile medicale de cele sanitare.

Din această cauză, am propus ca prima condițiune pentru ca Consiliul sanitar să poată lucra cu folos, ca Consiliul sanitar să lucreze în secțiuni, și aceste secțiuni trebuie să fie înainte de toate una sanitară și una medicală, căci întocmai precum sănătatea și boala neinfecțioasă a individului nu intră în îngrijirea Statului, așa și medicii clinicieni și practici trebuie să aibă cercul lor de activitate a parte.

Nu pot să accentuez îndestul, că Statul numai atunci poate să intervină pentru combaterea boalelor infecțioase, dacă lasă la o parte grija pentru alte boale, cari nu privesc decât individul. Statul nici nu dispune de destule mijloace pentru a se ocupa de vindecarea tuturor boalelor. Afară de aceasta există de multe ori un adevărat antagonism între vindecarea boalei individuale și între îngrijirea sănătății publice.

Astfel tratamentul difteriei prin ser curativ vindecă pe bolnavul atins de difterie, însă în acelaș timp bolnavul însănătoșit devine un pericol pentru înprejurimea sa, căci serul antidifteric n'a distrus baciliile din gâtul bolnavului.

Mai favorabil ar fi pentru medicina preventivă, dacă bolnavul de difterie ar muri, căci atunci cadavrul împreună cu baciliile s'ar îngropa și ar deveni inofensiv. Medicina preventivă trebuie deci să caute mijloace nouă, ca bolnavul însănătoșit să nu răspândească baciliile virulenți din gâtul și din gura sa și a și găsit acest mijloc prin întrebuințarea serului preventiv.

Un exemplu bun pentru a arăta antagonismul între oarecari tendințe sentimentale exagerate, între separatismul unor ramuri de medicină și de administrație de o parte, și între medicina preventivă de alta, ne arată chestiunea turbării.

România și Bucureștii sunt părțile cele mai bântuite de turbare din toată Europa. În anii 1904—1906 am reușit să facem ca Primăria să pună mai mare zel pentru stărpirea cânilor vagabonzi.

Însă înființându-se Societatea pentru protecțiunea animalelor, Primăria a predat acestei societăți și serviciul prinderii cânilor vagabonzi. Societatea însă nu numai că a prins un număr prea mic de câini, dar a vândut prin licitație câinii prinși, răspândind prin aceasta turbarea în loc de a o combate. Chiar agenții societății cari prindeau câinii cu mare amenajare, pentru care au fost mușcați de câinii turbați,

au interzis agenților poliției să se atingă de câni turbați, chiar dacă acești câni amenințau să muște un mare număr de oameni. Societatea a căutat, în loc să arăte pericolul ținerii cânilor, să încurajeze locuitorii ca să țină câni. Primăria în acelaș timp a prescris ca singura măsură în contra epizootiei de turbare botnița. Inșă numai un număr mic de proprietari de câni s'a conformat prescripțiunii, în așa împrejurări botnița ca singura măsură neavând nici un efect, turbarea se întindea din ce în ce mai mult, astfel încât anul trecut am tratat la institutul nostru 354 cazuri de mușcăături prin câni turbați din București, pe când în anul 1905 numărul mușcaților nu eră decât de 167 persoane. Dar mulți din oamenii mușcați nici nu vin la Institutul nostru și din acei din urmă în fiecare an mai mulți mor de turbare. Nici tratamentul turbării nu este cu totul inofensiv, este destul de neplăcut și reține pe cei tratați dela ocupațiunile lor. In fine din cauza acestei grave epizootii de turbare circulațiunea pe străzile Bucureștilor a devenit periculoasă. Dacă Primăria și autoritățile s'ar adresa persoanelor competente, dacă dispozițiunile legale ar constrânge chiar autoritățile a se adresa specialiștilor, pentru indicarea și executarea măsurilor necesare împotriva turbării, în câțiva ani turbarea ar dispărea de pe teritoriul capitalei, precum a dispărut la Paris, unde mai mulți ani de-a rândul nu s'a mai ivit un singur caz de turbare la om și unde numărul mușcaților și a cânilor turbați nu este decât a zecea parte din ceea ce se constată la București. Populațiunea Bucureștilor fiind a zecea parte din locuitorii Parisului, rezultă că *la București turbarea este de o sută de ori mai frecventă decât la Paris.*

Aș putea cită încă numeroase exemple pentru a dovedi faptul că la noi combaterea boalelor infecțioase și ridicarea sănătății publice nu se poate efectua din cauză că legea nu este executată, că autoritățile nu sunt constrânse prin lege a se adresa specialistului sanitar și că specialistul nu posedă dreptul de inițiativă, de execuțiune și de control.

Consiliul sanitar nu poate să se ocupe în plen cu amănuntele chestiunilor sanitare propriu zise, fiind acestea de competența numai a unei mici părți din membri, adică a oamenilor de științe sanitare, și de altă parte, cei din urmă și-ar pierde timpul asistând și votând în chestiuni medicale pure, fiind de competența medicilor practici. Chestiunile sanitare și mai cu seamă lupta în potriva infecțiunilor după această despărțire trebuie judecate numai de specialiști, cari vor trebui deci reprezentați pe o scară mai mare decât cum prevede spiritul legii

vechi. Constituirea noului consiliu sanitar arată că Guvernul s'a inspirat de acest deziderat, numind un număr mai mare de specialiști sanitari.

Dovadă că un consiliu mixt, cu o majoritate puțin orientată în științele sanitare, nu poate da nici un folos, este că până acuma consiliile sanitare aproape nu erau decât niște biurouri de înregistrare, în cari nu s'au discutat decât acte medico-legale, pedepsele și câte o chestiune personală și unde nici nu s'a admis discuțiunea chestiunilor mari și urgente sanitare. De vreo 20 ani de când am făcut parte din acest Consiliu, mereu căutam să aduc pe tapet aceste chestiuni vitale ale națiunii, dar totdeauna direcțiunea și ceilalți membri ai Consiliului au împiedicat aceste discuțiuni inoportune, pierzându-se prin această timpul prețios al practicianilor. Mai cu seamă directorii sanitari, ori din un spirit autoritar, ori având alte interese, mai cu seamă politice, legate de chestiunile sanitare, au știut în totdeauna să suprimă aceste tendințe. Astfel în totdeauna, chiar drepturile garantate de legea Consiliului sanitar au rămas literă moartă.

Condițiunile pentru a asigura ca chestiunile mari vitale sanitare ale populațiunii să fie discutate și deliberate de Consiliu, sunt: 1) Crearea unei secțiuni sanitare, care să nu aibă altă menire decât aplicarea științelor sanitare la asanarea țerii și lupta în potruva infecțiunilor și boalelor populare.

2) O altă necesitate este ca să fie asigurată participarea la această secțiune a tuturor autorităților, a tuturor specialiștilor, de cari dispune țara în științele sanitare.

Țara noastră mică și tânără nu posedă prea mulți adevărați specialiști în aceste științe, astfel încât pentru a avea specialiști serioși în acest Consiliu, trebuie să facem abstracție de orice altă considerațiune.

3) Consiliul trebuie să aibă stabilitate, independența sa și dreptul de supraveghere și de control asupra tuturor ramurilor sanitare și medicale.

Aceste condițiuni fundamentale trebuie garantate anume prin lege, căci în totdeauna conducătorii serviciului sanitar au căutat să evite de a consulta și de a asculta Consiliul.

4) Stabilitatea Consiliului sanitar este necesară pentru continuarea luptei sanitare. Neapărat dacă într'un războiu consiliile și conducătorii s'ar schimbă neîncetat, n'ar fi posibilă reorganizarea armatei, nici executarea unui plan de războiu. Delimitarea activității membrilor

Consiliului la 3 ani este o greșeală fundamentală a legii noastre sanitare, căci nu posedăm un număr suficient de autorități în științele sanitare pentru a putea schimba în totdeauna oamenii de valoare cu alți oameni de valoare. Aceste schimbări nu servesc decât să intimideze pe membrii Consiliului, cari devin instrumente docile ale administrațiunii, de teamă că nu vor mai fi realeși după ce vor ieși la sorti după 3 ani de funcționare; aceste schimbări nu sunt utile decât să deștepte tot mereu gusturile nemărginite ale unor medici politici ambițioși, cari aspiră la toate pozițiunile.

5) Independența Consiliului este deci în legătură strânsă cu stabilitatea sa. Înțelegem însă prin independența Consiliului dreptul de a se întruni la trebuință, dreptul de a se organiza în secțiuni, dreptul de a pune chestiuni la ordinea zilei, dreptul de a cere să fie consultat.

6) Dreptul de supraveghere al Consiliului cuprinde dreptul membrilor de a face inspecțiuni și de a raporta Consiliului, precum și dreptul Consiliului să delege membri pentru a se convinge de executarea măsurilor sanitare, mai cu seamă în combaterea epidemiilor și în executarea lucrărilor sanitare.

7) Dreptul de control trebuie dat Consiliului pe scara cea mai largă. Consiliul trebuie să fie consultat la alcătuirea bugetului sanitar și anume acest Consiliu trebuie să studieze în amănunțime dacă sumele destinate pentru anume lucrări sanitare, sunt în raport cu foloasele și dacă corespund cu cerințele științelor sanitare.

În adevăr, ceea ce lipsește mai mult în administrațiunile noastre, este controlul. Controlul serviciului sanitar este însă cu atât mai greu de efectuat, cu cât judecarea trebuințelor sanitare cere o specializare particulară a celor cari controlează. Nicăiri mai ușor decât în administrarea sanitară să pot cheltui milioane în mod inutil. Numai un consiliu compus de specialiști va putea să exercite un control competent, prin care va împiedica de multe ori risipa milioane din fondurile sanitare.

8) O altă necesitate absolută s'a dovedit după o experiență îndelungată, adică numirea și judecarea întregului corp sanitar de către Consiliu, fiind dânsul forul cel mai înalt științific din țară.

Numirile făcute în posturile cele mai importante de o singură persoană, cum ar fi Directorul general sau Ministrul, nu dau garanțiile necesare și trebuie știut că administrațiunea sanitară modernă cere în prima linie, ca nu numai conducătorul, dar și inspectorii și exe-

cutorii măsurilor sanitare, mai cu seamă cei din urmă, să fie medici sanitari în sensul modern al cuvântului.

9) Consiliul sanitar trebuie să fie puternic și independent de Director și de Ministru și direcțiunea trebuie obligată a consulta Consiliul.

Din această cauză nu eră bine că s'au întocmit prin lege atâtea comisiuni independente de Consiliu. După planul nostru toate comisiunile trebuiau să emane din Consiliul sanitar. Guvernul actual în adevăr a priceput această necesitate și a modificat legea în acest sens.

Proiectul legii sanitare celei nouă la început eră vicios din toate punctele de vedere, însă în cele din urmă s'au admis aproape toate obiecțiunile și propunerile noastre și ale vechiului Consiliu sanitar, (care din cauza desconsiderării din partea Guvernului și în semn de protestare în contra risipei fondurilor sanitare a fost nevoit a-și da demisia). Astfel astăzi legea se prezintă în condițiuni bune, fiind fără îndoială una din legile sanitare cele mai îngrijite.

Afară de insuficiențele semnalate în ce privește conducerea luptei sanitare, ea conține încă mai multe părți slabe în ceea ce privește combaterea boalelor infecțioase.

Cu toate acestea se ține socoteală în această lege de cele mai importante boale populare și se legiferează mijloacele cele mai raționale pentru a le combate.

Dacă în ce privește organizarea și conducerea războiului sanitar trebuie reforme radicale, o mare abnegațiune și sacrificii considerabile din partea guvernatorilor țerii, în ce privește amănuntele luptei, posedăm o lege sanitară îngrijită, a cărei modificare nu trebuie făcută decât cu cea mai mare băgare de seamă, pentru a nu dărâma o clădire utilă în loc de a o repara.

Astfel modificarea recentă a legii, deși a dat o legătură mai strânsă între diferitele comisiuni, însă prin suprimarea unor condițiuni indispensabile pentru a garanta independența și competența autorităților sanitare, această modificare amenință menirea legii întregi.

Până când nu se vor putea numi membri de drept în Consiliu, membrii nu vor fi stabili, nu va fi garantată competența lor și deci până atunci Consiliul nu va putea fi privit ca expresiunea celei mai mari competențe în științele sanitare.

Asemenea până când numirea personalului sanitar nu va fi făcută ci nu numai recomandat de acest Consiliu sau de o comisiune emanând dintr'un consiliu competent și independent, politica sau interese personale și nu știința vor decide în administrațiunea sanitară în detrimentul sănătății și vitalității populațiunii.

Semnalez aici, afară din cele expuse, numai în scurt punctele slabe, respectiv schimbările necesare ale legii de față, pe cari în parte le-am discutat și în prima mea comunicare asupra organizațiunii sanitare făcută Academiei, necesitatea creării unui institut sanitar și desființarea laboratoarelor mici de provincie, cele din urmă neavând destulă competență; restabilirea medicilor de județe, înzestarea urgentă a comunelor cu moașe rurale, organizarea legală a combaterii sifilisului și pelagrei, crearea unui corp de ingineri sanitari, potrivirea trebuințelor bugetare cu mijloacele de cari dispune Statul român, etc.

Mă rezumez deci, cât timp nu se va da organizațiunii sanitare toată independența și toate garanțiile pentru a avea o conducere și o executivă puternică și competentă, cât timp acest serviciu nu va posedă un consiliu superior stabil și puternic, înzestrat cu inițiativă și control, bazat pe o experiență lungă și pe o cunoștință profundă a științelor sanitare, nu se poate aștepta îndreptarea stării triste sanitare a populațiunii și nu se va putea aștepta nici ridicarea culturală și economică a populațiunii indigene. Numai după ce se va garanta în modul arătat o întrebuințare rațională și luminată a mijloacelor Statului, vom putea spera ca și celelalte dispozițiuni ale legii de față vor fi executate. Numai atunci populațiunea se va putea ridica din starea sa de astăzi, care amenință vitalitatea neamului românesc.
